UPLATŇOVÁNÍ KOMPETENCÍ ŘEDITELŮ PŘI ŘÍZENÍ ARABSKÝCH ŠKOL V IZRAELI A JEJICH DOPAD NA KLIMA UČITELSKÉHO SBORU

EXERCISING THE COMPETENCES OF PRINCIPALS IN THE MANAGEMENT OF ARAB SCHOOLS IN ISRAEL AND THEIR IMPACT ON THE CLIMATE AMONG THE TEACHING STAFF

Abdulrahman Agayneh[1], **Martin Chvál**[1]

[1] Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání, PedF UK, Praha

Abstrakt

Studií, které se věnují kompetencím ředitelů arabských škol v Izraeli, není mnoho. Cílem naší studie je zjistit, nakolik souvisí dimenze pedagogického řízení zjišťované dotazníkem PIMRS (Principal Instructional Management Rating scale, Hallinger, 1983) s dimenzemi organizačního klimatu školy měřeného OCDQ-RS (Hoy, Tarter, & Kottkamp, 1991). Dotazníky vyplnilo 30 ředitelů z 30 škol a 819 učitelek a učitelů. Výsledky budou zpracovány pro vystoupení na konferenci ČAPV 2021.

Klíčová slova: *Arabské školy, vzdělávací systém v Izraeli, kompetence ředitele školy, PIMRS, OCDQ-RS*

Abstract

There are not many studies that focus on the competencies of Arab school principals in Israel. The aim of our study is to determine the extent to which the dimensions of pedagogical management determined by the PIMRS questionnaire (Principal Instructional Management Rating scale, Hallinger 1983) are related to the dimensions of the school's organizational climate measured by OCDQ-RS (Hoy Tarter and Kottkamp, 1991). Questionnaires are completed by a total of about 30 principals from 30 schools and more than 780 teachers. The results will be presented at the ČAPV 2021 conference.

Keywords: *Arab school, educational system in Israel, competence of the school principal PIMRS, OCDQ-RS*

1 Úvod

Společnost v Izraeli, stejně jako v mnoha jiných zemích, je velmi různorodá. Státní vzdělávací systém je navržen tak, aby poskytoval vzdělání všem spravedlivě. Podle státního výboru „OR", který byl zřízen po říjnových událostech v arabské společnosti roku 2000, pokračoval až do konce 90. let 20. století diskriminační trend arabských škol projevujících se v řadě ukazatelů, např. počtem žáků na třídu či vybavením škol (Braitman, 2003). Ačkoliv se podmínky ředitelů arabských škol liší od podmínek ředitelů škol židovských, legislativně vymezené kompetence jsou shodné.

2 Teorie

Školní klima je psychosociální jev související s vnímáním, prožíváním a hodnocením školního prostředí jeho účastníky, zejména učiteli, studenty a rodiči (Grecmanová, 2008). „Styl řízení či manažerské práce představuje způsob činnosti manažera charakterizující postupy jeho rozhodování a zvolené metody dosahování vytyčených cílů v konkrétních podmínkách. Jde zvláště o formu vztahu manažera k podřízeným, která vyplývá z osobních znalostí manažera, z jeho zkušeností, autority a schopnosti působit na vnitřní a vnější okolí, a dále o uplatnění moci v kombinaci se způsobem jejího využití" (Veber a kol., 2006). Podle Mcneilla výsledky výzkumu s využitím Hallingerova dotazníku ukázaly v kanadském vzdělávacím systému, že existuje vztah mezi úrovní spokojenosti učitelů s kvalitou vedení a chování ředitele školy (Macneil, 1993). Zajímá nás, zda podobné výsledky získáme i v arabských školách v Izraeli, případně, v čem jsou tyto souvislosti mezi klimatem školy a stylem řízení specifické.

3 Metodologie výzkumu

Cíle výzkumu: 1. Popsat styly pedagogického řízení ředitelů v arabských školách v Izraeli., 2. Popsat klima učitelských sborů v arabských školách v Izraeli, 3. opsat souvislosti, mezi stylem pedagogického řízení a klimatem učitelských sborů.

Výběr škol: Reprezentativní výběr z hlediska stupně školy a oblasti. V každém klastru stupeň školy × oblast jsme dále školy vybíraly náhodně. Celkem bude vybráno 30 škol v období leden 2020 až červen 2021.

Metody výzkumu: Hallingerův dotazník stylů řízení školy PIMRS (Principal Instructional Management Rating scale, 1983) zjišťuje 10 dimenzí pomocí 50 položek. Dotazník klimatu učitelského sboru OCDQ-RS autorů Hoy, Tarter a Kottkamp (1991) obsahuje 34 položek sdružených do pěti indexů. Dotazníky byly administrovány osobně mezi učiteli a řediteli. Před zpracováním výsledků bude ověřena faktorová struktura dimenzí i reliabilita indexů a budou porovnány s informacemi u originálních verzí dotazníků.

4 Výsledky

Výsledky našeho výzkumu budou prezentovány až na výroční konferenci ČAPV 2021 vzhledem k dokončení sběru dat na jaře 2021. Prezentovány budou vnitřní konsistence škál obou použitých dotazníků, porovnány budou korelace dimenzí v obou dotaznících s jejich hodnotami prezentovanými autory dotazníků. Pozornost bude zaměřena na korelační koeficienty mezi škálami obou dotazníků. Ukázány budou též popisné výsledky v anonymizovaném souboru škol s akcentem na jejich variabilitu. Hledány budou i souvislosti zjištěných skutečností s velikostí a lokalitou školy.

5 Závěry a diskuse

Výsledky výzkumu budou diskutovány v kontextu izraelského vzdělávacího systému (Vininger, & Vorgen). Diskutovány budou případné nalezené souvislosti mezi stylem řízení školy a klimatem hodnoceným učiteli. Diskutován bude případný vliv velikosti školy a její umístění. Do diskuse bude zahrnut i pohled ředitelů zkoumaných škol.

6 Literatura

Braitman U. (2003, 8. listopadu). *Zpráva Komise OR.* Státní vyšetřovací výbor. http://uri.mitkadem.co.il/vaadat-or.

Grecmanová, H. (2008). *Klima školy.* Hanex.

Hallinger, P. J. (1983). *Assessing the instructional management behavior of principals. Unpublished doctoral dissertation.* Stanford University, California, USA.

Hoy, W. K., Tarter, C. J., & Kottkamp, R. B. (1991). *Open schools/healthy schools. Measuring organizational climate.* Sage.

Macneil, A. J. (1993). Pricipal instructional management and its relation to teacher job satisfaction. *Dissertation Abstracts International*, A, *53*(11), s. 3758.

Veber, J. a kol. (2006). *Management: Základy – prosperita – globalizace.* Management press.

Vininger, A., & Vorgen, V. (2015, 17. května). *Izraelský vzdělávací systém: Vybrané problémy ve Výboru pro vzdělávání, kulturu a sport*, Knesset. https://m.knesset.gov.il/Activity/Info/MMMSummaries19/Education.pdf